

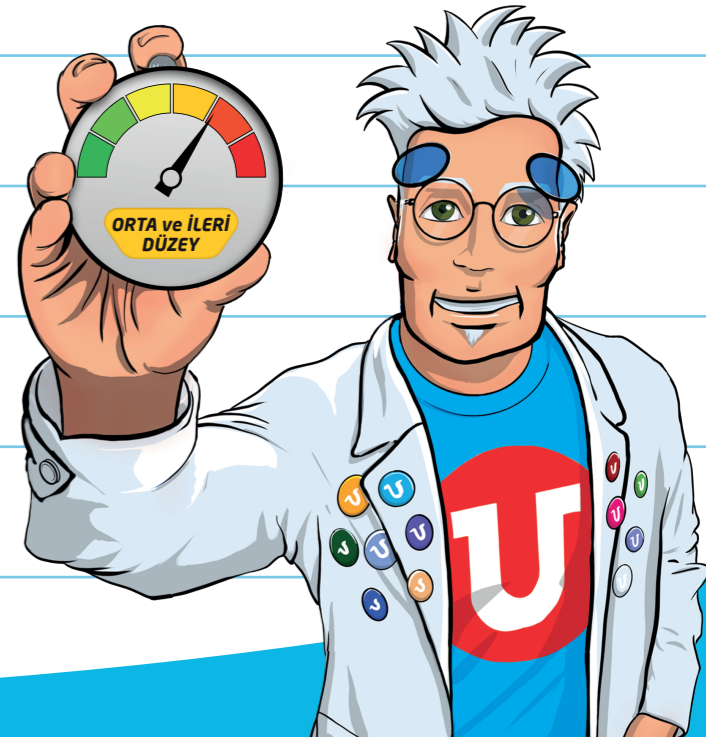
9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Edebiyat Soru Bankası

Dil Bilgisi

(Dilin Kullanımından Doğan Türleri)

FATMA GÜL ÖRS

DİL BİLGİSİ

(Dilin Kullanımından Doğan Türleri)

AĞIZ

ŞİVE

LEHÇE

ARGO

CRİNGE

YIKIK

ÇORLAMAK

JARGON

STANDART DİL

DİLİN KULLANIMINDAN DOĞAN TÜRLERİ

- Bir dilin kullanımında, bölgesel ve kültürel farklılıklar sonucu, dil içindeki çeşitlenmelerle ağız, şive ve lehçe oluşur.
- Dilin belirli çevrelerdeki özel kullanımıyla da argo ve jargon oluşur.

AĞIZ

→ Bir dilin bir ülke sınırları içindeki farklı yerleşim bölgelerinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılaşan konuşma biçimidir:

rnek:

- Ege ađzı
- Konya ađzı
- Erzurum ađzı
- Adana ađzı

YAYINLARI

ŞİVE

- Bir dilin, yazılı kaynaklarla izlenebilen tarihî gelişimi içinde ayrılmış kollarıdır.
- Şiveler; bir milletin tarihî, siyasi, sosyal ve kültürel nedenlerle farklı yurt coğrafyalarına dağılmasıyla ortaya çıkar:
- Azeri Türkçesi, Özbek Türkçesi, Türkmen Türkçesi vb.
- Şiveler arasındaki ses, şekil ve kelime farklılıkları anlaşmayı engelleyecek kadar derin değildir.

Bu şəkili yükləmək mümkün olmadı.
Zəhmət olmasa yenidən cəhd edin.

Ekran görüntüsü çəkildi
Ani görüntüyə baxmaq üçün vur.

00:42

TƏMİZLƏ

LEHÇE

- Bir dilin, tarihî gelişimi içinde yazılı kaynaklarla izlenemeyen dönemlerinde ayrılmış kollarıdır. Türk dilinin Çuvaş lehçesi ve Yakut lehçesi gibi. Lehçeler arasındaki ses, şekil ve kelime farklılıkları anlaşmayı güçleştirecek kadar derindir. Bu durum daha çok tarihî, siyasi ve coğrafi nedenlerden kaynaklanır.

Örnek:

Aşağıdaki atasözleri Yakut lehçesinden alınmıştır.

→ Bil balık bahıttan sıtıyar.

Balık baştan kokar.

→ Bies tarbax biir buolbatax.

Beş parmak bir değil.

→ Itaabat oğonu emsehteebetter.

Ağlamayan çocuğa meme vermezler.

→ Öydöox östöox axaarı doğorbuttan orduk.

Akıllı düşman akılsız dosttan yeğdir.

ARGO

- Ortak dilden ayrı olarak belirli toplulukların ses, yapı, söz dizimi ve anlam bakımından farklılık gösteren dili veya kelime dağarcığıdır.
- Farklı bir anlaşma biçimi sağlamak üzere oluşturulur.
- Argo oluşturulurken ortak dildeki kelimelere özel anlamlar verilir, bazı kelimelerde değişiklik yapılır; dilin lehçelerinden, eskimiş öğelerinden ve yabancı kelimelerden yararlanır.
- Argo, çoğunlukla kaba bir söyleyiş özelliği gösterir.

CRİNGE

- Telaffuzu: Kırınç
- İngilizce kökenli olan bu sözcük, "başkasının yerine utanma " anlamını karşılamaktadır.
- Argodaki kullanımı da bu anlamı karşılamaktadır.
- Söz gelimi, kimsenin gülmediği espriler yapan biri için "cringe" ifadesi kullanılır.
- Bu sözcüğü kullanan kişiler, bu esprileri yapan kişi adına utanç duyduklarını ortaya koymaktadır.

YIKIK

- Türk Dil Kurumunun güncel Türkçe sözlüğünde “yıkık” sözcüğü, “yıkılmış olan, harap, viran” anlamını karşılamaktadır.
- Bu ifade, argoda, “sürekli talihsiz durumlarla karşılaşan, bu durumdan kurtulamayan ve acınası duruma düşen” anlamına gelmektedir.
- Söz gelimi, matematik sınavından kötü bir not alan kişinin en yakın arkadaşıyla arasının açılması, üstüne üstlük telefonunun bozulması onu yıkık bir duruma getirir.

CORLAMAK

- Argoda, samimi olunan bir kimsenin eşyasını ondan izinsiz almak ve sahiplenmek anlamında kullanılır.
- "İç etmek" veya "çarpmak" ifadesi de bu anlamı karşılar.

JARGON

- Aynı meslek veya topluluktaki insanların ortak dilden ayrı olarak kullandıkları özel dil veya söz dağarcığıdır.

OFİS JARGONU

- matriks yapı
- geri bildirim
- toplantı set etmek
- dönüş beklemek
- mail atmak
- teyitleşmek

STANDART CÖLÇÜLÜ) DİL

- Bir dili toplum olarak konuşan ve yazanların hep birlikte uydukları, ağız özelliklerinden arındırılmış, belirli ölçü ve kurallara bağlı ortak dildir.
- Standart dilin kuralları yazım kılavuzlarında ve sözlüklerde belirtilir.
- Standart Türkçe, İstanbul Türkçesi esas alınarak biçimlendirilmiş olan konuşma ve yazı dilidir.

